

Singer-songwriter Naaz en componist Huba de Graaff over hun opera *Qaqnas*: ‘Als ik in de spiegel kijk, zie ik een vrije vrouw’

Componist Huba de Graaff en singer-songwriter Naaz slaan de handen ineen voor *Qaqnas* (Koerdisch voor vuurvogel), een opera waarin vrijheid voor vrouwen centraal staat. ‘We hebben zelf onze niche opgezocht en die bevochten.’

Huba de Graaff en Naaz. De opera Qaqnas is gebaseerd op een gedicht van Tarza Jaff: ‘De vrouwen gaan op in vuur en herrijzen als een feniks uit hun eigen as.’ Bron foto Sanja Marušić

Dit artikel is geschreven door [Frederike Berntsen](#)
Gepubliceerd op 8 mei 2026, 03:00

“Ik vind het heel grappig, wij zo naast elkaar, wild haar, donker en blond, grote contrasten,” zegt singer-songwriter Naaz over zichzelf en componist Huba de Graaff. “Twee vrouwen die muziek maken en die uit een omgeving komen waarin dat niet gesteund werd. We hebben zelf onze niche opgezocht en die bevochten. En nu maken we samen iets groots.”

Naaz Mohammad (27) en Huba de Graaff (66) zitten in een Amsterdams café. De Graaff componeerde *Qaqnas* (Koerdisch voor vuurvogel), een opera waarin vrijheid voor vrouwen centraal staat, en benaderde Naaz ‘voor echte, emotionele zang’.

“Zo’n zeven jaar geleden ben ik na nare ervaringen, misbruik, uit de muziekindustrie gestapt,” zegt Naaz, dochter van Koerdische migranten. “Vanuit schaamte was de reactie van mijn familie: je moet trouwen, om zo een geheim te verbergen. De druk was groot, ik trouwde met mijn toenmalige vriendje, een Nederlands-Pakistaanse jongen. Per toeval ontmoette ik Beri Shalmashi, een Koerdische filmmaker. Zij vertelde me van de slogan ‘Jin, Jiyan, Azadi’, – vrouw, leven, vrijheid – ontstaan in de Koerdische vrouwenbeweging.”

Eigen en rebels oeuvre

Naaz – een succesvolle singer-songwriter en nu voor het eerst als operazangeres aan de bak – vertelt verder over ‘geen vrijheid tot iedereen vrij is’. Er ging een wereld voor haar open toen ze met Shalmashi sprak. “Ik verbrak mijn relatie en begon een eigen leven. Ik breng onafhankelijk mijn eigen muziek uit. Niemand zegt me wat ik moet doen. Onafhankelijkheid staat centraal in mijn leven. Als ik in de spiegel kijk, zie ik een vrije vrouw.”

“Het is altijd al zo geweest, en lijkt niet beter te worden,” zegt De Graaff, die een geheel eigen en rebels oeuvre schreef, waarvoor ze software en zelfgebouwde geluidsinstallaties ontwierp. “Vrouwen kunnen niet componeren, werd mij vroeger gezegd. Ik heb op mijn manier de vrijheid opgezocht door met elektronica te gaan werken. Je hoeft niet te bidden en te smeken om door een orkest gespeeld te worden, waar, zeker toen ik begon, alleen mannen aan de knoppen zaten. Ik werd altijd als dat blonde gezien, op een gegeven moment gedraag je je naar de mogelijkheden. Alleen maar vechten van: ik wil dat dat orkest mijn muziek speelt, is erg vermoeiend. Nee, ik wil dat mijn muziek klinkt, en daar zoek ik een oplossing voor.”

“En,” zegt De Graaff, “vrijheid is voor veel vrouwen binnen. Buiten ben je niet altijd veilig. Je bent er altijd mee bezig dat je iets vooral niet moet doen. Niet op hoge hakken, niet dat minirokje, bepaalde routes ’s avonds niet fietsen. Dat is toch verloren energie?”

Power van Koerdische vrouwen

Via een Koerdische vriendin bezocht De Graaff enkele jaren geleden Iraaks Koerdistan. Ze raakte in gesprek met mensen en van hen kwam de vraag of ze niet een Koerdische opera wilde maken. “Ik voelde me daar goed bij, die Koerdische vrouwen straalden power uit. Daar waar ik was, in Suleimaniya, strijden vrouwen enorm voor gelijke rechten, ze willen iets te zeggen hebben in de politiek. Ze zijn strijdbaar, dat mis ik hier weleens.”

Qaqnas is gebaseerd op een gedicht van Tarza Jaff, over de moeilijkheid die vrouwen ondervinden om voor hun eigen rechten op te komen. De Graaff: “De vrouwen gaan op in vuur en herrijzen als een feniks uit hun eigen as.” Er is geen verhaallijn. Dat die er zou moeten zijn, is een ouderwetse opvatting van wat opera is, volgens De Graaff. Opera is voor haar een gezongen en doorgecomponeed werk.

Huba de Graaff en Naaz: ‘Er hangt een stigma rond Midden-Aziatische vrouwen dat ze binnen zitten, iemands vrouw zijn en aan het koken zijn.’ Bron foto Sanja Marušić

Naaz: “Maar de tekst is zeer dramatisch, die ondertoon maakt het verhaal. In mijn albums zit ook veel dramaturgie, dat zijn niet gewoon liedjes bij elkaar.”

En Naaz wil ook vertellen, ziet dat als een verantwoordelijkheid. “Er zijn mensen die niet de vrijheid hebben om te praten over wat zich in hun leven afspeelt. Daar is de kunst voor nodig, zodat ze zachtjes mee kunnen zingen met hun eigen waarheid. Als tiener luisterde ik naar artiesten die durfden te zijn. Ik heb de keuze gemaakt om mijn privacy op te offeren voor het representeren van andere mensen. Misschien geeft het ook hoop, na wat ik heb meegemaakt leef ik nog steeds, ben ik vrolijk en ga ik door.”

De Graaff: “Je vertelde me ook dat je familie niet wilde dat je ging zingen en dat je in je kamer zelf al die hoge noten zat te oefenen. Je hebt een geweldig getraind gehoor, ik hoef niets maar voor te zingen en je zingt het na.”

Naaz: “Ik denk eerlijk gezegd dat elke vrouw wel een ervaring heeft gehad waarvan ze zichzelf moest bevrijden. Elke vrouw die ik ontmoet en open is, heeft een vorm van geforceerde bevrijding meegemaakt.”

Zingen uit innerlijke noodzaak

De Graaff: “Bij jou hoor ik je echte stem, niets is afstandelijk.” En dat is waarom De Graaff haar benaderde voor de opera. “De cast bestaat uit allemaal vrouwen, allen hebben een eigen karakter en een eigen verhaal. Dat vind ik echt een probleem in de klassieke muziek: is een operazanger ziek, dan vragen we een ander. Iedereen is inwisselbaar. Het gaat niet om de persoonlijke expressie, het gaat om de bladmuziek. Zo werk ik dus niet. Ik hou van de emotie in de menselijke stem. Iemand die vanuit innerlijke noodzaak zingt.”

Koerdisch noemt ze een prachtige, zangerige taal, en elegant. “Maar soms slaan ze wel met een vuist op tafel. Toen ik aan deze opera begon zat ik veel in mijn eentje in de keuken. En wat hoor je als je eenzaam in de keuken zit? De ijskast zoemt luid en duidelijk, de waterkoker komt loeihard binnen. Het idee ontstond om het geheel in de keuken te situeren.”

Naaz: “Daar ben ik tegen in opstand gekomen. Er hangt een stigma rond Midden-Aziatische vrouwen dat ze binnen zitten, iemands vrouw zijn en aan het koken zijn.”

De Graaff: “De keukengeluiden komen wel terug. Eigenlijk is de partituur een soort choreografie, doe dit en dan dat. En loop dan naar dat instrument. Er wordt een mes geslepen, er is een jurk die zingt. Goed luisteren, daar draait het allemaal om. Ik luister ontzettend goed naar de Koerdische taal en probeer te verwerken wat die klanken met mij doen. Ik vind dat ook iets vrouwelijks. Vanuit het echte luisteren schrijven, gevoelsrijk. En niet: hier is de notenbalk en dit zijn de regels en die noot moet daar en die daar.”